

PSORIASISLIITTO
PSORIASISFÖRBUNDET

Psoriasis
koskettaa
pintaa
syvemältä

Mikä on psoriasis?

PSORIASIS ON tulehduksellinen pitkäaikais sairaus, joka aiheuttaa iho- ja niveloireita sekä altistaa liitännäissairauksille. Alttius psoriasikseen periytyy.

Suomessa psoriasista sairastaa noin 2–3 prosenttia väestöstä eli noin 100 000–150 000 ihmistä. Heistä noin 3–5 prosentilla on vaikea psoriasis. Psoriasis ei tartu.

Maailman terveysjärjestö WHO:n lausuma psoriasiksesta toukokuussa 2014 nosti psoriasis muiden vakavien parantumattomien pitkäaikais sairauksien kuten diabeteksen ja sydän- ja verisuonisairauksien rinnalle. Lausuman mukaan psoriasis on krooninen, tarttumaton, kivulias ja toimintaa estävä sairaus, johon ei ole olemassa parannuskeinoa.

Psoriasisliitto on psoriasista sairastavien valtakunnallinen potilasjärjestö, joka tarjoaa asiantuntevaa tietoa ja tukea elämään psoriasis kanssa.

Perinnölliset ja ulkoiset syyt

Psoriasis syntyyn liittyy perinnöllinen alttius, joka välittyy useiden geenien kautta. Koska sairaus on monitekijäinen, se saattaa siirtyä muutaman sukupolven yli. Oireita ei tule kaikille, joilla on olemassa perinnöllinen alttius.

Perinnöllisen taipumuksen lisäksi sairauden puhkeamiseen vaikuttavia ulkoisia tekijöitä ovat muun muassa tulehdukset, ihon vaurioituminen, runsas alkoholin käyttö, tupakointi, ylipaino ja stressi. Nämä tekijät vaikuttavat joillakin psoriasista sairastavilla myös oireiden pahenemiseen.

Säännöllinen liikuntaharrastus on ainoa osoitettu psoriasis ilmaantumisuutta vähentävä tekijä. Lisäksi laukaisevia tekijöitä kannattaa välttää.

Psoriasikseen voi sairastua missä iässä tahansa. Kaksi ilmaantumishiippua ovat 15–25 vuotta ja 50–65 vuotta. Nuoruusiän ja varttuneen iän psoriasisella on pitkälti erilainen geenitausta.

Asiantuntijana
ihotautien
erikoislääkäri
TAPIO RANTANEN

Diagnoosi

Psoriasiksen taudinkuva on yksilöllinen. Kaikki eivät välttämättä saa saman tyyppisiä oireita.

Osalla psoriasista sairastavista on sekä iho- että niveloireita, mutta ihopsoriasista esiintyy myös yksin, samoin nivelpsoriasista. Iho- ja nivelpsoriasikseen liittyy usein myös kynsioireita. Tulehdus voi aiheuttaa pitkäaikaista väsymystä.

Iho-oireet

Psoriasis voi oireilla kaikilla ihoalueilla, mutta tyypillisimpiä paikkoja ovat kyynärpäät, polvet ja hiuspohja. Iho-oireet ilmenevät tarkkarajaisina, punoittavina ja paksuuntuneina läiskinä, jotka hilseilevät. Joskus kutina voi olla hankalin oire.

Oireet vaihtelevat muutamasta läiskästä laaja-alaiseen muotoon. Oireet ja vaikeusaste voivat vaihdella myös samalla potilaalla eri aikoina. Välillä voi olla pitkiäkin jaksoja, jolloin oireet ovat lievempiä tai häviävät kokonaan. Taudinkuvassa esiintyy vuodenaikavaihtelua. Oireet ovat usein pahempia talvisin ja lievempiä kesäisin.

Lääkäriin kannattaa ottaa yhteyttä, jos iho-oireet häiritsevät tai ne eivät pysy hallinnassa apteekista saatavilla perusvoiteilla.

Psoriasiksen diagnosoimiseksi ei ole olemassa laboratoriotestiä, vaan taudinmääritys perustuu lääkärin erityisosamukseen ja kokemukseen. Ihon tutkimuksen lisäksi lääkäri perehtyy aiempiin ja nykyisiin sairauksiin ja kysyy muun muassa elämäntavoista ja perintökäytännöistä. Joskus ihosta voidaan ottaa koepala diagnoosin varmistamiseksi.

Nivelpsoriasis

Nivelpsoriasiksen oireita ovat jäykkyyks ja liikearkuus erityisesti aamuisin sekä nivelten turvotus ja kuumotus. Nivelissä, lihaksissa ja jänteissä voi esiintyä paineluarkuutta. Nivel tulehdukseen voi liittyä myös sormien ja varpaiden

makkaramaisia turvotuksia, silmätulehduksia ja kynsimuutoksia.

Niveloireet alkavat useimmiten vuosiensa jälkeen, kun iho-oireet ovat ilmaantuneet. Niveloireet voivat myös alkaa samanaikaisesti tai ennen iho-oireita.

Nivelpsoriasisessa pienissä ja isoissa nivelissä saattaa olla tulehduksia samalla puolella kehoa. Tyypillistä sairaudelle on myös kärkeä nivelten tulehtuminen. Lisäksi jänteiden ja lihaskalvojen kiinnitysmahdot voivat tulehtua, jolloin puhutaan entesiiteistä.

Nivelpsoriatuksen toteamiseksi ei ole laboratoriotestiä. Diagnoosin tekemisessä voidaan käyttää röntgen-, ultraääni- tai magneettikuvausta. Nivelpsoriatuksen diagnosoimiseksi varmuus reumasairauksien erikoislääkäri.

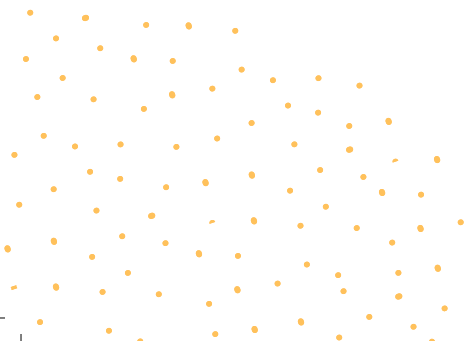
Nivelpsoriasis voi hoitamattomana vaurioittaa niveliä ja heikentää toimintakykyä. Niveloireiden asianmukainen hoito on siksi tärkeää aloittaa mahdollisimman varhain.

Liitännäissairauksien riski

Psoriasisista sairastavilla on muuta väestöä suurempi riski sairastua joukkoon liitännäissairauksia. Niihin kuuluvat muun muassa sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes ja tulehdukselliset suolistosairaudet. Psoriasis aiheuttaa lisäksi stressiä ja hakeutumista pois sosiaalisista tilanteista.

Iho- ja niveltulehdusten tehokas hoito edistää psoriasisista sairastavan koko terveyttä. Lisäksi psoriasisista sairastavan kokonaisvaltainen hoidon onnistuminen edellyttää liitännäissairauksien seuloa. Liitännäissairauksia voidaan seuloa esimerkiksi verenpaineen, sokeri- ja kolesteroliarvojen sekä painoindeksin mittaamisella sekä masennustestillä. Kaikille aikuisille psoriasisista sairastaville suositellaan sydän- ja verisuonisairauksien kokonaisarviota, jonka voi tehdä **FINRISKI-laskurilla** Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuilla.

Terveelliset elintavat vähentävät liitännäissairauksiin sairastumisen riskiä. Terveydenhuollon lisäksi terveyteen liittyvää ohjausta ja neuvontaa on saatavilla Psoriasisliitosta.

Sairauden eri muodot

PSORIASIS ILMENEE tavallisimmin erityyppisin iho-oirein.

Läiskäpsoriasis on sairauden yleisin muoto, jossa iholla esiintyy erikokoisia paksuuntuneita läiskiä, useimmiten kyynärpäissä, polvissa, ristiselässä ja hiuspohjassa. Läiskien koko voi vaihdella 0,5 sentin läpimittaisista kämmenen kokosiin tai suurempiinkin. Läiskiä peittää hilse hyvin ohuena tai paksuna kerroksena.

Taivepsoriasis on läiskäpsoriasisin alamuoto, joka esiintyy ihopoiimuissa ja taiveissa, esimerkiksi navassa, korvalehden alla, rintojen alla, nivusissa, sukupuolielimissä ja pakaravaossa. Sijainnin takia oireet näyttävät erilaisilta kuin läiskäpsoriasisissa. Läiskä on tarkkarajainen, mutta ohut, punertava ja hilseeton. Se voi myös olla kostea, jolloin se voi olla vaikea erottaa taivealueiden sieni-infektiosta.

Pisarapsoriasisissa esiintyy pieniä, alle sentin läpimittaisia läiskiä koko vartalolla. Pisarapsoriasis puhkeaa tyypillisimmin angiinan jälkeen.

Märkärakkulainen psoriasis aiheuttaa keholle pinnallisia, pieniä, kellertäviä märkärakkuloita, joihin usein liittyy voimakasta kutinaa. Rakkulat esiintyvät useimmiten kämmenissä ja jalkapohjissa, mutta hankalissa muodoissa myös muualla iholla. Kämmenissä ja jalkapohjissa punoitusta, hilseilyä ja

märkärakkuloita aiheuttava palmoplaantarinen pustuloosi eli PPP on oma, erillinen sairautensa.

Erythroderminen psoriasis on harvinainen ja vakava taudin muoto. Siinä laaja-alaisten iho-oireiden lisäksi esiintyy yleisoireita, kuten kuumetta, vilunväristyksiä ja yleistilan heikkenemistä. Se vaatii sairaalahoitoa.

Nivelpsoriasis on pitkäaikainen, tulehduksellinen nivelsairaus, joka voi esiintyä missä tahansa nivelessä, myös selkärangassa, mutta yleisin se on raajojen pikkunivelissä. Arviolta noin 10–30 prosentilla ihopsoriasisista sairastavista on myös nivelpsoriasis. Nivelpsoriasisin vaikeusaste ei ole suhteessa iho-oireisiin.

Kynsipsoriasisin yleisimmät oireet ovat pistemäiset kuopat tai öljyläiskämäiset muutokset, kynsien epämuotoisuus, kynnen irtoaminen kynsipedistä ja kynnen paksuuntuminen. Kynsi-muutoksia on jopa puolella ihopsoriasisista ja 80 prosentilla nivelpsoriasisista sairastavista. Hyvästä kynsien perushoidosta on hyötyä sekä terveille että vioittuneille kynsille. Hankaliin kynsioireisiin voi saada apua terveydenhuollon koulutuksen saaneelta jalkaterapeutilta tai jalkojenhoitajalta. Kynsien psoriasisista voi hoitaa reseptillä saatavilla paikallishoidoilla. Vaikeaan psoriasisikseen käytettävät sisäiset lääkkeet voivat helpottaa kynsien psoriasisista.

Psoriasisiksen hoito

PSORIASIKSEN HOITOA ohjaa
Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin
julkaisema Käypä hoito -suositus.
Se löytyy verkosta osoitteesta
kaypahoito.fi/potilaalle

Psoriasikseen ei ole parantavaa hoitoa,
mutta oireet ovat useimmiten hyvin
hallittavissa hoidolla. Tavoitteina ovat
oireiden minimoiminen, hyvä elämänla-
tu sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpito.

Psoriasista sairastava osallistuu
hoitonsa suunnitteluun. Hoito vaatii
pitkäjänteisyyttä. Myös sopivan
hoidon löytäminen voi vaatia kärsiväl-
lisyyttä. Hoidon tulee sopia potilaan
elämäntilanteeseen.

Jatkuva luottamuksellinen hoito-
suhde lääkärin, hoitajan ja potilaan
välillä auttaa psoriasisiksen hoidon
onnistumisessa.

*Oireiden hallinnassa
terveillä elämäntavoilla
on merkitystä:*

- **Pyrä pysymään normaalipainoisena**
- **Liiku säännöllisesti**
- **Älä tupakoi**
- **Käytä alkoholia vain kohtuudella**
- **Opettele itsellesi sopivia keinoja stressinhallintaan**

Paikallishoidot

Suppea-alaisen ihopsoriasiksen hoidoksi riittää paikallishoito. Perusvoiteet pehmentävät ja kosteuttavat psoriasista sairastavan ihoa. Vaikka perusvoiteet eivät sinällään hoida itse tautia, ne ovat tärkeä osa perushoitoa, koska ihon kuivuus ylläpitää psoriasiksen iho-oireita. Sopiva perusvoide helpottaa muun muassa kutinaa ja ihon arkuutta.

Ohuilla ihoalueilla (kasvot ja taivealueet) esiintyvän psoriasiksen hoidossa käytetään mietoja tai keskivahvoja kortisonivoiteita. Muilla ihoalueilla käytetään vahvoja tai erittäin vahvoja kortisonivoiteita. Kortisonivoiteita tulee käyttää jaksottaisesti lääkärin ohjeen mukaan, jotta vältetään haittavaikutukset.

Kortisonivoiteet ja D-vitamiinivoiteet lievittävät oireita ja rauhoittavat tulehdusta sekä lievittävät kutinaa. Paikallishoidon loputtua oireet uusiutuvat yleensä melko nopeasti.

Ylläpitohoidolla kahtena päivänä viikossa on mahdollista estää uusiutumista.

Valohoito

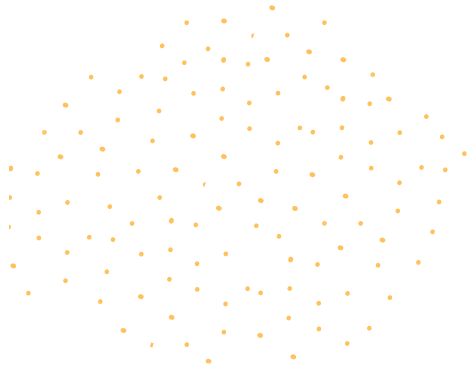
Jos paikallishoito ei riitä tai oireita on laaja-alaisesti, psoriasista hoidetaan UVB- tai PUVA-valohoidolla, jota annetaan aina lääkärin lähetteen perusteella. Valohoito lievittää oireita pidemmäksi ajaksi kuin paikallishoito.

Valohoito on ultraviolettisäteilyä, jota saadaan sekä auringosta että valohoitolaitteista. UV-säteily lievittää ihon tulehdusta. Osa psoriasisyhdistyksistä vuokraa hoitomääräyksen saaneille UVB-valohoitolaitteita.

Psoriasis on tavallisesti pahimmillaan talvisin, jonka vuoksi monet vaikeaa tai keskivaikeaa psoriasista sairastavat lähtevät etelän aurinkoon. Siellä valoa ja lämpöä saa riittävästi iho- ja niveleoireiden lievittämiseksi. Oireiden helpottuminen edellyttää yleensä yli viikon matkaa. Auringonvalon annostelussa on otettava huomioon ihotyyppin valoherkkyys. Liiallinen auringonotto lisää ihosyövän vaaraa, varsinkin jos iho palaa.

Sisäinen hoito

Sisäisessä eli ns. systeemisessä hoidossa käytetään joko tabletteja tai pistoksia. Sisäinen hoito eroaa paikallisesta hoidosta siten, että se vaikuttaa koko kehoon eikä vain psoriasisläiskien

alueeseen. Siksi systeemistä hoitoa käytetään vain keskivaikeata tai vaikeata psoriasista sairastavilla potilailla, tai jos muut hoitomuodot eivät tehoa.

Ensisijainen sisäinen lääke iho- ja nivelpsoriasiseseen tulehduskipulääkkeiden jälkeen on metotreksaatti. Se soveltuu hyvin pitkäaikaishoitoon. Metotreksaatti myös vähentää sydän- ja verisuonisairauksien riskiä.

Biologiset lääkkeet ja biosimilaarit

Biologinen lääke eroaa perinteisestä synteettisestä kemiallisesta lääkkeestä valmistustavaltaan ja molekyyli rakenteeltaan. Biologinen lääke on saanut nimensä valmistusprosessista, jossa käytetään eläviä soluja. Niiden molekyylit ovat rakenteeltaan perinteisiä suurempia ja niiden vaikutus kohdistuu määritellyyn elimistön rakenteeseen, eli ne ovat ns. täsmälääkkeitä.

Biologisia lääkkeitä käytetään keskivaikeaa ja erityisesti vaikeaa

psoriasista sairastavilla potilailla silloin kun muut systeemiset hoitomuodot eivät tehoa riittävällä tavalla. Lääkkeen annostelutapa ei kerro, onko kyseessä biologinen vai perinteinen kemiallinen lääke. Psoriasiksen hoidossa käytettävät biologiset lääkkeet ovat pistettäviä, mutta myös kemiallisista lääkkeistä esimerkiksi metotreksaattia voidaan annostella pistoksena tai tablettina.

Joidenkin psoriasiksen hoidossa käytettävien biologisten lääkkeiden patenttisuoja on umpeutumassa, joten psoriasiksen hoitoon on kehitteillä biosimilaareja. Biosimilaarit jäljittelevät biologisen lääkkeen rakennetta ja toimintatapaa, mutta ne eivät ole identtisiä kuten perinteiset synteettiset lääkkeet ja niiden rinnakkaisvalmisteet.

Nivelpsoriasisiksen hoito

Nivelpsoriasisista hoidetaan tavallisimmin tulehduskipu- ja reumalääkkeillä, joista uusimpia ovat biologiset lääkkeet. Niveliiä ja tulehtuneita jänteitä voidaan paikallisesti rauhoittaa myös kortisonipistoksilla. Liikunnalla voidaan lievittää kipua ja jäykkyyttä. Fysioterapeutilta saa opastusta nivelistävällisiin liikeharjoitteisiin ja liikuntalajeihin. Nivelille liike on lääkettä.

Tervetuloa Psoriasisliittoon

PSORIASISTA SAIRASTAVAT ovat perustaneet oman potilasjärjestön saadakseen vertaistukea ja varmistukseksi, että psoriasisista sairastavien ääni tulee kuuluksi yhteiskunnassa ja päätöksenteossa. Psoriasisliiton toimintaan ovat tervetulleita psoriasisista sairastavat, heidän läheisensä ja kaikki, joita asia koskettaa.

Liiton tavoitteena on varmistaa psoriasisista sairastavien mahdollisuudet hyvään hoitoon, pitää sairastamisen kustannukset kohtuullisina sekä edistää asiallista suhtautumista psoriasisista sairastavia kohtaan. Jäsenenä olet mahdollistamassa tätä työtä.

Jäsenet kuuluvat Psoriasisliittoon paikallisen psoriasisyhdistyksen kautta. Psoriasisliiton noin 40 paikallisyhdistystä toimivat eri puolilla Suomea, ja niissä on yhteensä noin 14 000 jäsentä. Psoriasisliitto toimii psoriasisyhdistysten keskusjärjestönä ja tarjoaa palveluita psoriasisista sairastavien tueksi. Jäsenyhdistysten toiminnan avuksi liitolle on neljä aluetoimistoa, jotka sijaitsevat Helsingissä, Tampereella, Kuopiossa ja Oulussa.

STM tukee Psoriasisliiton toimintaa Veikkauksen tuotoilla. Lisäksi toimintaa mahdollistavat jäsenmaksut, lahjoitukset ja yhteistyö yritysten ja muiden yhteistyökumppanien kanssa.

Tukea psoriasisien kanssa elämiseen

Psoriasisliitto järjestää palveluja, jotka auttavat psoriasisista sairastavia ja heidän läheisiään sairauden eri vaiheissa. Tieto ja tuki helpottavat elämää psoriasisien kanssa.

Psorilinja (p. 0800 557767) on maksuton puhelinpalvelu, jossa voit keskustella psoriasisien perehtyneen sairaanhoitajan kanssa. Psorilinja kuuntelee, neuvoo ja opastaa eteenpäin. Voit lähettää kysymyksesi myös sähköpostitse psorilinja@psori.fi tai **Psorilinjan Facebook-ryhmässä**.

Tämän esitteen toteuttamisen on mahdollistanut Psoriasisliiton saama testamenttilahjoitus.

Ihonaika-lehti tarjoaa ajankohtaista tietoa ja kokemuksia psoriasisien kanssa elämisestä. Lehti tulee jäsenetuna kaikille liiton jäsenille, mutta se on mahdollista tilata myös erikseen kestopilauksena.

Vertaistukea, luentoja ja tapahtumia eri puolilla Suomea tarjoavat paikallisyhdistykset. Yhdistykset järjestävät muun muassa lääkäriluentoja, retkiä ja uimahallivuoroja. Luennot tarjoavat tietoa psoriasisien ja sen hoidosta, kuntoutumisesta sekä alan tutkimustuloksista.

Aurinkopainotteinen sopeutumisvalmennus tarjoaa tietoa ja vinkkejä sairauden hoitoon, mahdollisuuden tavata toisia samaa sairautta sairastavia sekä tilaisuuden liikkumiseen ja rentoutumiseen. Kahden viikon pääjakso Kanariansaarilla mahdollistaa irrottumisen arjen kiireistä ja antaa eväitä toimia itse oman sairauden asiantuntijana. Kotimaan alku- ja jälkijakso vahvistavat tavoitteen toteutumista. Kurseille voivat hakea yli 18-vuotiaat iho- ja nivel-psoriaatikot, joilla psoriasis oireilee.

Lahjoita rahaa toimintaamme

Psoriasisliiton lahjoitustilin numero on
FI 89 1745 3000 0257 10

Lahjoittamalla tuet työtämme psoriasisista sairastavien hyväksi. Rahankeräyslupa on voimassa 8.2.2017–31.12.2018 koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Luvan numero on RA/2017/130. Poliisihallitus myönsi keräyslupa 8.2.2017. Katso kohteiden viitenumerot verkkosivuilta psoriasisliitto.fi. Psoriasisliitto käyttää lahjoitukset luvan voimassaoloaikana.

Alueellisia kuntoutuskursseja

Psoriasiskeskus järjestää psoriasista sairastaville senioreille ja perheille, joissa on psoriasista sairastava lapsi.

Nuorille psoriaatikoille toimintaa ja tapahtumia

tarjoaa Lanupso. Psoriasisliiton paikallisyhdistysten kaikki alle 30-vuotiaat jäsenet ovat Lanupson jäseniä. Lanupso järjestää vuosittain tapaamisia eri puolilla Suomea. Myös psoriasista sairastaville lapsille ja heidän perheilleen on toimintaa.

Tuettuja lomiam toteutetaan

yhteistyössä lomajärjestöjen kanssa.

Lisätietoja Psoriasisliiton palveluista ja toiminnasta:

Psoriasisliitto ry
Fredrikinkatu 27 A 3,
00120 Helsinki

p. 040 9052 543
liittotoimisto@psori.fi

psoriasisliitto.fi · [f](#) psoriasisliitto
[@psoriasisliitto](#) · [YouTube](#) psoriasisliitto

Kyllä, haluan liittyä psoriasisyhdistyksen jäseneksi ja tukea psoriasista sairastavien mahdollisuuksia hyvään elämään.

Haluan Ihonaika-lehden.

Nimi:

Lähiosoite:

Postitoimipaikka:

Syntymäaika:

Puhelinnumero:

Sähköposti:

Tietojani saa käyttää liiton tai sen luvalla järjestettyihin tutkimustarkoituksiin.

Psoriasisliitto
maksaa
postimaksun

Psoriasisliitto ry
Tunnus 5005615
00003 VASTAUSLÄHETYS

Psoriasisliiton jäsenmaksu on 22 euroa aikuisilta ja 10 euroa nuorisojäseniltä (15–30-vuotiaat).

Alle 15-vuotialta ei peritä jäsenmaksua. Lisätietoja liiton toiminnasta ja jäseneduista psoriasisliitto.fi